

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

17. Idem ostenditur invictè iuxta doctrinam S. Augustini ex precibus Ecclesiae quae actualementionem datricem voluntatis & operationis implorant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

ter misericordissimus inspirasset? Quæ omnia tam
perspicue gratiam actualem eamque poten-
tissimam spirant, ut non videam quomodo
possint ad remissionem peccatorum, vel gratias
habituales vel sufficientes, nisi pervicaciam
quidlibet pervertente, detorqueri. Quam
ob causam Zozymus Papa cum hæresim Pe-
lagianam Apostolicâ autoritate damnaret,
gratiæque necessitatem & operationis effica-
ciam totius orbis Episcopis explicando, sin-
gulos bonos animi motus ad eam referendos
esse sanciret, luculentissimis verbis & sum-
moperè Afrorum Antislitum Concilio com-
mendatis declaravit, actualis esse gratiæ in-
spirationem, quæ de prostrato Pelagianorum
errore triumphabat. Nes, inquit Pontifex,
instructu Dei (omnia enim bona ad auctorem suum
referenda sunt unde nascuntur) ad fratrum & Coepi-
scoporum nostrorum sententiam retulimus. Quem
sermonem, ut Celestinus Papa loquitur, sin-
cerissimæ veritatis luce radiantem Afri Epis-
copi tanto honore venerati sunt, ut ad eundem
scriberent, quod Pelagianos districto gladio
veritatis velut cursum transiens amputasset:
Quid enim, inquirunt, tam libero fecisti arbitrio,
quam quod universa in nostris humilitatis conscien-
tiam retulisti? Et tamen INSTINCTU DEI fa-
ctum esse fideliter, sapienterq; vidisti, veraciter si-
denterq; dixisti. Ideo utique quia preparatur volun-
tas à Domino, & ut boni aliquid agant, paternis

INSPIRATIONIBVS suorum ipse tangit
corda fidelium. Quot quot enim Spiritu Dei agun-
tur, si filij Dei sunt; ut nec nostrum desse sentiamus
arbitrium, & in bonis quibusque voluntatibus humana
singulis motibus magis illius valere non dubitemus
auxilium. Ecce loco adjutricis gratiæ quam
tantoperè celebravit Augustinus, audis hic
instinctum Dei, audis inspirationem Dei, audis
factum quo corda filiorum Dei tanguntur &
aguntur, in singulis voluntatis humane mo-
tibus bonis, ut nemini dubium esse possit, quin
actualis gratiæ necessitas in omnibus bonis
motibus pontificali & synodali autoritate
asseratur. Et quia per talem tactum, instin-
ctum, inspirationem, suavitatem Dei, volun-
tas infirma liberatur, vegetatur, repara-
tur, sanatur, à creatoris ad Deum re-
torquetur, rectificatur, justificatur, hinc est,
quod eadem illa actualis gratia sextentis Au-
gustini locis vocatur sanans & justificans,
non quod formaliter & habitualiter talem vo-
luntatem hominis facit, sed quia illam ad ta-
lem justitiæ & sanitatis rectitudinem efficien-
do perducit; non enim de habitualiter sana-
te & justificante gratia contra Pelagium vires
humane voluntatis prædicantem agebatur,
sed de illo principio quo lassi arbitrii infirmi-
tas juvabatur. Quod facillimum esset in-
numeris testimoniis demonstrare, nisi hoc
ipsum etiam non pauci recentiores agoascerent.

Zozim. Pape
in epistola ad
totius Orbis
Episcopos.
Celestinus in
epistola ad
Episcopos gallos.

Handwritten marginal note:
L. 1. 1. 1. 1.

CAPVT XVII

Idem ostenditur invictè juxta doctrinam sancti Augustini ex præ-
cibus Ecclesiæ quæ actualem motionem datricem volunta-
tis & operationis implorant.

DEINDE hoc invictè probat oratio
totius Ecclesiæ, quam Lydium la-
pidem esse ad dignoscendam gratiam
adjutantem, de qua tota controver-
sia est, sæpenumero testatur Augustinus: ipsa
igitur oratio, clarissima est, inquit, gratia testifi-
catio. Et alibi nullo modo facilius & apertius
Pelagianis responderi posse putat, quam si id
quod de orando Deo egerat, sic amplectamur, ut hoc
menti nostræ nulla subtrahat obliviois irreprio,
nulla calliditas argumentationis extorqueat. Quam
ob causam securissimè quoddam in loco dicit:
Si ergo alia documenta non essent, hæc Dominica
oratio nobis ad causam gratiæ, quam defendimus,
sola sufficeret. Hoc igitur argumentum, quia
sanctissimus Doctor adversus omnes omnium
cavillationes preceptorum esse judicavit ac
docuit, frequentissimè adversus hostes gratiæ
adhibuit, omniaque argutissima eorum
subterfugia interclusit, quibus nunc legem,
nunc remissionem peccati, sub qua habi-
tuale gratia comprehenditur, nunc exemplum
Casselli, nunc gratiam Angelis & Adamo da-
tam jure quæ operari aut velle non poterant,

pro vera Christi gratia opus & meritum lar-
gente supponebāt. Cujusmodi testimoniorum
Augustini, quia infinita multitudo est, de
tædium lectores obruat, nos ea in pauca co-
arctabimus: quibus ostendemus, gratiam illam
quæ singulis tentationibus superandis, singulis
præceptis faciendis, singulis motibus bonis
contra Pelagianos ex fidei Catholicæ doctri-
na, & Augustini explicantis suffragio medi-
cina est, non aliam esse nisi actualem, quæ in
singulis actibus nostra infirmitas adjuvetur.
Hoc autem vel ex illo solo irrefragabiliter
convincitur, quod adjutorium habituale gra-
tiæ jam est in omnium iustorum potestates (hoc
enim juxta recentiorum etiam doctrinam hæ-
bitualiter nobis adest) & utimur quæ de vo-
luntate. Est autem supervacaneum & stultum,
& irrisorium, à Deo vel homine petere quod
iple non donat, sed jam ipse ut facis habes in
tua potestates; non est igitur habituale gratiæ
adjutorium sed actualis, quod in omnibus
orationibus jultu postulant, & ratione cupis
singulas bonas voluntates & operationes sibi à
Deo donandas esse protestantur. Viam istam

Epist. 95.
Epist. 107.
Lib. de dono
gratiæ. 7.

Handwritten marginal notes:
V. 1. 1. 1. 1.
L. 1. 1. 1. 1.

orationis audi creberrimè inculcantem Augustinum: Impetrando quidem oratio, quicquid impetrat, evidenter donum Dei esse ostendit, ne homo existimet à seipso sibi esse, quod si in potestate haberetur, non utique posceretur. Et aiibi de sanctissimo Propheta Davide: Non de se praesumpsit sed optavit, ut faceret, utinam dirigerentur viam meam. Quis autem optat, quod in potestate sic est, ut ad faciendum nullo indigeat adiutorio? Et in libro de natura & gratia, de superandis peccatorum tentationibus: Quod licet non fiat, nisi voluntas adsit; jam iustus ne in tentationem inducatur orantibus, tamen ut fiat, voluntas sola non sufficit, ideo pro hac re nec superbia nec imprudens Domino immolatur oratio. Quid enim stultius, quam orare ut facias, quod in potestate habens? Ex quo consequenter fit, ut quemadmodum id quod à Deo poscimus, non esse in nostra potestate probat oratio: sic è diverso donum Dei esse quicquid orando petimus, & ab eius misericordiam expectandum largitate aperuimus profitemur. Quid vero evidentiùs, inquit Augustinus, quam Dei ostenditur gratia, ubi quod oratur accipitur? cui paulò post subiungit: Nisi donum Dei, esset etiam ipsa ad Deum nostra conversio, non ei diceretur, Deus virtutum convertere nos. Et libro de correptione & gratia: Rogavi pro te ne deficiat fides tua. Quid ei rogavi, nisi perseverantiam usque in finem? qua profectò si ab homine hominis esset, à Deo poscenda non esset. Si quidem, ut adiungit: Nullo dubitante, quisquis à Domino, ut in bono perseveret precatur, donum eius esse talem perseverantiam consequitur. Et libro de praedestinatione Sanctorum: Frequentationibus orationum simpliciter apparbat, Dei gratia quid valeat. Non enim posceretur à Deo qua praecipitur fieri, nisi ab illo donaretur ut fieret. Et in eodem libro: Non enim orando peteretur à Deo, nisi ab ipso tribui crederetur. Et in libro de dono perseverantiae: Cur perseverantia ista poscitur à Deo, si non datur à Deo? An & ista irrisoria petitio: cum id ab eo petitur quod scitur ipsam non dare; sed ipso non donante esse in hominis potestate? Si enim irrisoria est etiam illa actio orationum, si hoc praecipitur fieri, quod non donavit ipse nec fecit. Sed quod ibi dixi hoc & hic dico: Nolite errare, inquit Apostolus, Deus non irridet. O homo non verborum tuorum, verum etiam cogitationum testis est Deus. Si aliquid à tanto divite veraciter ac fideliter poscis, ab illo à quo poscis, te accipere crede quod poscis. Noli cum tabulis honorare. Et super eum crede te excellere, credens à teipso tibi esse quod ab illo te singis orare. Et in epistola centesima quinta: Impetrando quidem oratio, quicquid impetrat evidenter Dei donum esse ostendit, ne homo existimet à seipso sibi esse, quod si in potestate haberetur non utique posceretur. Et in epistola ad Vitalem: Nemo est tam imperius, tam carnalis, tam tardus ingenio, qui non videat Deum facere, quod rogare se praecipit ut facias. Quam doctrinam tanquam quae ex Christi institutione totiusque Ecclesiae unanimi sensu proficitur, instantissimè in omnibus penè contra Pelagianos libris, urget Augustinus, studiosissimèque commendat. Nimirum quia qua cer-

titudine & evidentia ostendit, non esse in hominis quantumvis Christiani & baptizati & iustissimi potestate quod petitur, sed gratuita Dei gratia donandum esse, eadem profectò probat id quod contra Pelagianos agebatur, singula opera & merita, sive tentatio peccati quaecumque superetur, sive quodlibet praecipuum impleatur, non esse in hominis potestate, sed ab eadem illa gratuita Dei gratia etiam iustissimis esse largiendam. Nam quo quis iustior sanctiorque fuerit, eo magis profundè novit infirmitatem suam, & instantius pro singulis operibus faciendis postulat adiutorium: non illud quod in habituali vel sufficiente gratia jam accepit, quod inaniter stultèque poscitur, si habetur; sed illud quod sibi deesse, & à Dei misericordia adiuve donandum esse, & sine quo nihil se posse orando profiteretur. Docet & hoc Augustinus tantà testimoniorum claritate & multitudine, ut integri libri impleantur, si cuncta accumularem. Quamquam quid vel rudissimis Christianis qui suae salutis curam gerunt, notius, & commendatius, & profundius insculptum est, quam ut nihil omnino boni sine Dei gratia se facere posse, & propterea sibi singula divinitus misericorditer donanda esse precibus fateantur? Verumtamen ad maiorem istius Christiani sensus evidentiam ex multis Augustini testimoniis pauca accipe: quibus omnia omnino in orationibus à Deo peti à fidelibus docet, ut contra Pelagianos omnia à Dei gratia donanda esse convineat. Nam de singulis omnino operibus nostris bonis praecipitque loquebatur, quando dicebat: Cum ego vobis inquit dicebam, Convertimini ad me, & ego convertar ad vos, nosque, ut dicimus, Convertere nos Deus ianuam nostram; & Deum virtutum convertere nos: quid aliud dicimus, quam, Da quod iubet? Cum iubet accendo, Intellige ergo, qui insipientes estis in populo; & nos illi dicimus, Da mihi intellectum, ut discam mandata tua, quid aliud dicimus, quam, Da quod iubet? Cum iubet dicendo, Post concupiscentias tuas non eas, nosque, dicimus, Scimus quia nemo potest esse continens nisi Deus det: quid aliud dicimus, quam, Da quod iubet? Cum iubet dicendo, Facite iustitiam, nosque, dicimus, Doce me iustificationes tuas, quid aliud dicimus, quam, Da quod iubet? Item cum dicit, Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur: à quo debemus petere cibum, potumque, iustitiam, nisi ab illo qui esurientibus eam & sitiensibus promittit eius saturationem? De singulis omnino operibus bonis, praecipitque loquebatur, quando dicebat: In eis certe libris confessionum mearum dixi Deo nostro, & saepe dixi per seipsum. Da quod iubet, & iube quod vis. Quae mea verba Pelagius Roma, cum à quodam fratre. C. episcopo meo fuissent eo praesente commemorata, ferre non potuit, & contradicens aliquanto commotus, penè cum eo qui illa commemoraverat, litigavit. Nempe quia tam perspicue ad singula Dei praecipia gratiam poscunt. Quid vero nobis primitus & maxime Deus iubet, nisi ut credamus in eum? Et hoc ergo ipse dat, si bene illi dictum est, Da quod iubet. Et in eisdem etiam libris, quod de mea conversione narraui, Deo me

185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500

Lib. de peccis
meris, c. 5.
Lib. de dono
confessionum
per seipsum.

me convertente ad eam fidem quam miserimā & sumissimā loquacitate vastabam: nonne ita narratum esse meministis, ut ostenderem me fidelibus & quotidianis matris meae lacrymis ne periret fuisse concessum? Vbi utique predicavi non solum aversa a recta fide, sed adversas etiam rectae fidei, Deum sua gratia ad eum convertere hominum voluntates: De proficiente vero perseverantia quemadmodum Deum rogaverim, & scitis & potestis recensere cum vultu. Omnia itaque Dei dona qua in eodem opere sive optari sive laudari quis non dicat negare sed dubitare saltem audeat Deum daturum se esse praestitisse, & quibus daturus fuerit nunquam potuisse nescire? Optaverat autem in illo opere id quod praecipit Deus dicendo, Da quod jubes? Laudaverat quicquid hominem Deo propinquo-rem similioremque facit, sub quibus omnia bona opera comprehendi, extra controversiam est. De singulis omnino operibus nostris bonis praecipitque loquebatur, quando dicebat, Ipse qui dixit, Si volueris conservabis man-

A praepcepta Dei omnis generis plurima coaccervaverat, quae hominis voluntatem postulant, ut ea velit aut nolit, ac tandem adicit: Promittite charissimam testimonium scripturae Lib. de gratia & re. cap. 4. & agendum esse in humine liberum voluntatis arbitrium: sic etiam de gratia Dei, sine qua nihil boni agere possumus, qua sine divina testimonio videamus. Et statim ad singula implenda gratiam necessariam esse & Scripturarum & precum attestatione convincit. Unde inter caetera illud generalissimum ponit: Noli vinci a malo sed vince in bono malum: quod tamen ut fiat adjuvat gratia, quae nisi adjuverit nihil lex erit, nisi virtus peccati. Augeatur enim concupiscentia & maiores vires accipit lege prohibente nisi adjuvet spiritus gratia. Et iterum: Cum voluntas eius convertitur & ei dicitur; Noli vinci a malo: quidem praestit nisi gratia succurrens fiat? Et de victoria cuiuscumque tentationis: Ergo & victoria quae peccatum vincitur, nihil aliud est quam donum Dei in isto certamine adjuvantis liberum arbitrium. An forte per gratiam habitalem? Audi: Nec tamen sufficit arbitrium voluntatis humane, nisi a Domino victoria concedatur oranti, ne intret in tentationem. Quid vero evidentius, quam Dei ostenditur gratia, ubi quod oratur accipitur? De singulis omnino operibus nostris praecipitque faciendis loquebatur, quando dicebat: Ora-
mus, inquit apostolus, ad Deum, ne quid faciatis mali. Poterat dicere: Monemus ne quid faciatis mali; docemus vos ne quid faciatis mali, iubemus vobis praecipimus vobis. Quod quidem si diceret certum diceret, quia & voluntas nostra agit aliquid: non enim voluntas nostra nihil agit, sed sola non sufficit. Maluit tamen dicere ORAMUS, ut ipsam gratiam commendaret: ut intelligerem illi, quando non faciunt aliquid mali, non sola sua voluntate se vitare malum, sed adiutorio Dei se implere quod iustum est. Ergo fratres quando praecipit, agnoscite gratiam beneficium: Vtrumque enim in Scripturis habes. Et praecipitur, & oratur, quod praecipitur, hoc oratur. An forte non singula quae praecipuntur orantur? Videte quod dico. Praecipitur ut intelligamus: Nolite esse sicut equus & mulus non habentes intellectum. Audistis quia iustum est: Pete ut possis implere quod iustum est. Quomodo, inquis, peto? Sec. Audi quia oratur ut agnoscas gratiam, Da mihi intellectum ut discam mandata tua. Iustum est ut habeamus sapientiam: Quis sapientes estis in populo. Quis iustum est, lego. Vbi lego? inquit. Audite: Qui insipientes estis in populo & stulti aliquando sapite. Iam ille (hostis gratiae) quid dicit? Vides quomodo nobis praecipit Deus ut sapiamus? Ergo sapientia in nostra est potestate. Iam dixi praecipitur, audivi, voluntatem cognovi: audi orationem, ut gratiam possis agnoscere: Si quis vestrum indiget sapientia postulet a Deo, qui dat omnibus assuenter. Inbetur nobis continentia: Contine te ipsum. Iustum est, praecipitur est, audiendum est, faciendum est; sed nisi Deus adjuvet, remanemus. Conamur quidem facere voluntate, & nituntur aliquid voluntas: non praesumas potestas, nisi adjuvetur infirmitas. Certè enim iustum est: Contine te ipsum. Audi alium locum Scripturae: Et cum scirem, inquit, quia nemo potest esse continens, nisi Deum det, &

Lib. de grat.
& lib. arbit.
cap. 16.

data, in eodem libro Ecclesiastico aliquanto post dicit: Quis dabit in ore meo custodiam, & super labia mea signaculum certum? Sec. Iam certè mandata acceperat: Cohibe linguam tuam a malo, & labia tua ne loquantur dolium. Cum ergo verum sit, quod dixit, si volueris conservabis mandata: quare quaerit in ore suo dari custodiam, similis ei qui dicit in Psalmo: Pone Domine custodiam ori meo: Quare non ei sufficit mandatum Dei & voluntas sua; quandoquidem si voluerit conservabit mandata? Quam multa Dei mandata sunt contra superdiam? Iam novit ea; si voluerit conservabit ea. Quare ergo paulo post dicit, Domine Pater & Deus vita mea, elationem oculorum meorum ne dederis mihi? Iam dixerat ei lex, Non concupisces: velut ergo & faciat, quod iubetur; quoniam si voluerit conservabit mandata. Quare sequitur & dicit, Concupiscentiam averte a me? Contra luxuriam Deus quam multa mandavit? Faciat ea quia si voluerit, conservabit mandata. Quid est quod clamat ad Deum, ventis appetitio & concubitus ne apprehendat me? Si hac ei praesenti diceremus rectissime nobis responderet & diceret: Ex ista oratione mea, quae haec a Deo peto, intelligite quomodo dixerim, si volueris conservabis mandata. Certum est enim nos mandata servare si volumus; sed quia preparatur (id est datur) voluntas a Domino, ab illo petendum est ut tantum velimus quantum sufficit, ut volendo faciamus. Certum est nos velle cum volumus; sed ille facit ut velimus bonum, de quo dictum est, quod paulo ante posui, Preparatur voluntas a Domino: De quo dictum est; A Domino gressus hominis diriguntur & viam eius volens: de quo dictum est; Deus est qui operatur in vobis & velle. Certum est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus, praebendo vires efficacissimas voluntati, qui dixit, Faciam ut in iustificacionibus meis ambuletis; & iudicia mea observetis & faciatis. Cum dicit, Faciam ut faciatis, quid aliud dicit, nisi auferam a vobis cor lapideum, unde non faciebatis; & dabo cor carneum, unde faciatis? Et hoc quid est nisi auferam cor durum, unde non faciebatis, & dabo cor obediens unde faciatis? De singulis omnino operibus nostris bonis praecipitque loquebatur, quando fulsissime duobus integris capitibus

hoc ipsum erat sapientia scire cuius esset hoc donum. **A** Vitale simpliciter errante adijcit: Si ergo ista
 Et quid inquit feci? Adij Dominum, & deprecatus **ibid.**
 sum. Quid opus est multa percurrere fratres mei? **ibid.**
 Quid nobis iubeatur orandum est, **ibid.**
 ut impleretur. De singulis omnino operibus **ibid.**
 praeceptisque implendis loquebatur, quando **ibid.**
 dicebat: Distinguenda est lex & gratia. Lex iu- **ibid.**
 bere novit, gratia iurare. Nec lex iuberet nisi esset **ibid.**
 voluntas; nec gratia iuraret, si fat esset voluntas. **ibid.**
 Iubetur ut habeamus intellectum, ubi dicitur; No- **ibid.**
 luit esse equus & mulus, quibus non est intellectus. **ibid.**
 Et tamen oramus ut habeamus intellectum, ubi di- **ibid.**
 citur; Da mihi intellectum, ut discam mandata tua. **ibid.**
 Iubetur ut habeamus sapientiam, ubi dicitur (vi- **ibid.**
 detur hic lacuna esse, & addendum, Et stulti **ibid.**
 aliquando sapite. Et tamen oramus ut ha- **ibid.**
 beamus sapientiam, ubi dicitur) si quis autem **ibid.**
 vestram indiget sapientia, postulet a Deo &c. Iube- **ibid.**
 tur ut habeamus continentiam, ubi dicitur: (& hic **ibid.**
 videtur suppletus: Contine te ipsum. Et **ibid.**
 tamen oramus ut habeamus continentiam ubi **ibid.**
 dicitur) cum sciret quia nemo potest esse continens **ibid.**
 nisi Deus det, & hoc ipsum erat sapientia, cuius **ibid.**
 esset hoc donum, adij Dominum & deprecatus sum. **ibid.**
 Postremo ne nimium longum sit currit percurrere, iube- **ibid.**
 tur ut non faciamus malum, ubi dicitur: Declina a **ibid.**
 malo. Et tamen oratur ut non faciamus malum, ubi **ibid.**
 dicitur; Oramus ad Dominum, ne quid faciatis mali. **ibid.**
 Iubetur ut faciamus bonum, ubi dicitur; Et fac bonum. **ibid.**
 Et tamen oramus ut faciamus bonum, ubi dicitur; Non **ibid.**
 cessamus pro vobis orantes & postulantes: atque inter **ibid.**
 cetera pro istis oramus dicit; Ut ambuletis dignis Deo **ibid.**
 in omni placitum, & in omni opere & sermone bono. **ibid.**
 Sicut ergo agnosimus voluntatem cum hac prae- **ibid.**
 ceptis, sic & ipse agnoscat gratiam cum petuntur. **ibid.**
 De singulis omnino praeceptis implendis, ope- **ibid.**
 ribusque loquebatur, quando dicebat: Oret **ibid.**
 genitum voluntatis ut impetret donum facultatis. Qui **ibid.**
 enim dicit; Fiat cor meum immaculatum; &; timera **ibid.**
 tua dirige secundum verbum tuum; &; Ne domi- **ibid.**
 nentur mihi omnis iniquitas; &; Fiat voluntas tua **ibid.**
 sicut in caelo & in terra: &; Ne nos inferas in ten- **ibid.**
 tationem; & cetera huiusmodi quae commemorare **ibid.**
 longum est, hoc est, in quibus precibus & vo- **ibid.**
 tis, quae pro universis & singulis praeceptis fa- **ibid.**
 ciendis funduntur Deo, hoc utique orat, ut prae- **ibid.**
 cepta Deus faciat: quae ut fierent, nec iuberentur, si **ibid.**
 nobis ubi nostra voluntas ageret; nec oraretur si sola **ibid.**
 sufficeret. Sed quid operam plurimis Augu- **ibid.**
 stini testimoniis coacervandis impendo? opera **ibid.**
 ipsius universa quae contra Pelagianos exara- **ibid.**
 vit, nihil aliud nisi gratiam singulis praeceptis **ibid.**
 operibusque faciendis necessariam spirant. Ex **ibid.**
 quo fit ut frequenter simulatque praeceptum aut **ibid.**
 opus aliquod singulare implendum occurrerit, **ibid.**
 mox ad gratiam implorandam recurrat, ut **ibid.**
 fiat, & ad agendas gratias postquam factum **ibid.**
 est. Itaque Catholicae fidei regulam proferens: **ibid.**
 Scimus pro eis qui nolunt credere, nos qui tam cre- **ibid.**
 dimus recta fide agere cum Deum oramus ut velint. **ibid.**
 Scimus pro eis qui ex illis crediderunt, tanquam de be- **ibid.**
 neficis recte atque veraciter & debere nos Deo gra- **ibid.**
 tias agere & solere. Quod de omnibus omni- **ibid.**
 no praeceptis implendis verum esse eadem cer- **ibid.**
 titudine Christianus agnoscat. Vnde statim de **ibid.**

Si ergo ista **ibid.**
 duodecim sententias, quas nos dixi scire ad fidem re- **ibid.**
 ctam & Catholicam pertinere, etiam in frater vo- **ibid.**
 biscum tenes, ago Deo gratias: quas profectum non vo- **ibid.**
 raciter agerem nisi Dei gratia fieret, ut teneres. Et **ibid.**
 de superanda iracundia, ne Augustino Pela- **ibid.**
 gius succenderet: Si autem mihi iratus fuerit, **ibid.**
 quam inique mihi irascatur attendat, & ut vincat **ibid.**
 iram, tandem aliquando postulet gratiam, quam in **ibid.**
 hoc iudicio confessus est singulis suis actibus necessa- **ibid.**
 riam, ut veram corse iustitiae illo adjuvante victoriam. **ibid.**
 Et de quacumque obedientia qua obtempera- **ibid.**
 tur praecipienti ac docenti Deo: Surde audi **ibid.**
 Apostolum gratias agentem Deo, quod eius doctrina **ibid.**
 ex corde obedierint, quandoquidem non dixit, Gratias **ibid.**
 ago quia praedicata est vobis doctrina eius. sed quis, **ibid.**
 obedistis. Non enim omnes obaudimus Evangelio, **ibid.**
 sed quibus datum est, ait Dominus, illis autem non **ibid.**
 est datum. Non ergo ex corde, hoc est ex voluntate obe- **ibid.**
 dissent, si non prepararetur voluntas a Domino. **ibid.**
 Alioquin mendaciter ei de hac re Apostolus gratias **ibid.**
 agit, si hoc ipse non fecit. Hac ergo ratio est, **ibid.**
 cur postquam toties vim orationis ad gratiam **ibid.**
 voluntatis atque operis impetrandam ac ma- **ibid.**
 nifestandam explicuit, generalissimè nulla **ibid.**
 voluntatis ullius aut operis aut tentationis ex- **ibid.**
 ceptione, concludit, nullum opus fieri, nul- **ibid.**
 lum praeceptum impleri, nullam peccati ten- **ibid.**
 tationem vinci posse sine illa gratia quae preci- **ibid.**
 bus invocatur. Omnem quippe bonam actio- **ibid.**
 nem quantumcumque minimam complecti- **ibid.**
 tur id quod ad Valentinum dicit: Intelligenda **ibid.**
 est enim gratia Dei per Iesum Christum Dominum **ibid.**
 nostrum, qua sola homines liberantur a malo, & **ibid.**
 sine qua nullum prorsus sive cogitando, sive volendo **ibid.**
 & amando, sive agendo faciunt bonum: non solum **ibid.**
 ut monstrante ipsa quid faciendum sit sciant, verum **ibid.**
 etiam ut praestante ipsa faciant cum dilectione quod **ibid.**
 sciunt. An forte per gratiam sufficientem **ibid.**
 aut habitualemente? Audi qualem: Hanc quippe in- **ibid.**
 spirationem bonae voluntatis atque operis poscebat **ibid.**
 Apostolus eis quibus dicebat: Oramus autem ad **ibid.**
 Deum, ne quid faciatis mali, non ut nos probati **ibid.**
 appareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis. Quis **ibid.**
 hoc audiat & non evigilet, atque fateatur a Domino **ibid.**
 Deo nostro esse, ut declinemus a malo & faciamus **ibid.**
 bonum? Omnem bonam actionem quantum- **ibid.**
 cumque minimam complectitur id quod ibi- **ibid.**
 dem subiicit: Faciebat Apostolus, illa omnia **ibid.**
 quae commemoravi: monebat, docebat, hortabatur, **ibid.**
 increpabat, sed sciebat, haec omnia non valere qua **ibid.**
 plantando & rigando faciebat in aperto, nisi eum pro **ibid.**
 illis exaudiret orantem, qui dat incrementum in **ibid.**
 occulto. Quoniam sicut idem Doctor gentium dicit: **ibid.**
 neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed **ibid.**
 qui incrementum dat Deus. Omnem actionem **ibid.**
 bonam quantumcumque minimam com- **ibid.**
 plectitur, id quod adhuc subiungit: Quan- **ibid.**
 do non agunt, sive omnino non faciendo, sive non ex **ibid.**
 charitate faciendo, orent ut quod nondum habent **ibid.**
 accipiant, hoc est gratiam faciendi. Quae enim **ibid.**
 habebunt, quod non accepturi sunt; aut quae habent **ibid.**
 quod non acceperunt? Omnem actionem bonam **ibid.**
 quantumcumque minimam complectitur id **ibid.**
 quod in Epistolis ad Adrumetinos dicit: **ibid.**

lib. 2. oper. Apostolum gratias agentem Deo, quod eius doctrina ex corde obedierint, quandoquidem non dixit, Gratias ago quia praedicata est vobis doctrina eius. sed quis, obedistis. Non enim omnes obaudimus Evangelio, sed quibus datum est, ait Dominus, illis autem non est datum. Non ergo ex corde, hoc est ex voluntate obedi-

lib. 2. oper. Apostolum gratias agentem Deo, quod eius doctrina ex corde obedierint, quandoquidem non dixit, Gratias ago quia praedicata est vobis doctrina eius. sed quis, obedistis. Non enim omnes obaudimus Evangelio, sed quibus datum est, ait Dominus, illis autem non est datum. Non ergo ex corde, hoc est ex voluntate obedi-

*Epist. 2. ad
Valer. &
fratres eius.*

Legimus eis etiam librum Beatisissimi Cypriani de oratione Dominica, & ostendimus quemadmodum docuerit omnia quae ad mores nostros pertinent, quibus recte vivimus, à patre nostro qui in caelis est, esse poscenda, ne de libero praesumentes arbitrio à divina gratia decidamus. Ad quos dixerat in epistola prima, eadem omnium bonorum operum & motuum amplitudine: Probavi per testimonia Scripturarum quae ibi potestis inspicere, & bona opera nostra, & pias orationes, & rectam fidem, nullo modo in nobis esse potuisse, nisi haec acceperimus ab illo de quo dicit Apostolus Iacobus, Omne datum optimum, & omne donum perfectum defersum est, descendens à Patre luminum. Omnem actionem nostram bonam, quantumcumque minimam complectitur quod in libro de dono perseverantiae dicit: Dicat mihi quisquis audeat, utrum Deus dare non possit, quod à se positi imperavit? hoc certe quis sapit, non dico despicit sed insanit. Imperavit autem Deus, ut ei sancti eius dicant orantes, Ne inferas nos in tentationem. Quisquis igitur exaudiat hoc poscens, non inferitur in contumacia tentationem, qua positi, vel dignus sit perseverantiam sanctitatis amittere. Et infra: Nam quisquis in tentationem non inferitur, profecto nec in tentationem sua mala voluntatis non inferitur, in nullam praesens inferitur. Et rursus ibidem generalissimè: Turiores igitur vivimus, si totum Deo damus, non autem nos illi ex parte. & nobis ex parte committimus. Quod vidit iste venerabilis martyr Cyprianus, qui à Domino dictum esse tradit: Vigilate & orate ne veniat in tentationem. Ut dum praecedat humilis & submissa confessio, & datur TOTUM DEO, quicquid suppliciter cum timore Dei petitur ipsius pietate praestetur. Et mox perinde generaliter ex Ecclesia totius oratione & Catholica consequenter fide concludit: Si ergo alia documenta non essent, haec Dominica oratio nobis ad causam gratiae quam defendimus, sola sufficeret: quia

*Lib. de dono
pers. cap. 6.*

Nihil nobis reliquit, in quo tanquam in nostro gloriemur. Siquidem ut non DISCEDAMUS A DEO, non ostendit DANDUM nisi à Deo, cum poscendum ostendit à Deo. Qui enim non inferitur in tentationem non descendit à Deo. Et vim orationis ad veram gratiae demonstrationem exponens: Quod poterat, inquit, nobis etiam non orantibus, sed oratione nostra nos voluit admoneri, à quo accipimus haec beneficia. A quo enim nisi ab illo accipimus, à quo iustum est, ut petamus? Prorsus in hac re non operosae disputationes expectet Ecclesia, sed attendat quotidianas orationes suas. Orat ut increduli credant: Deus ergo convertit ad fidem. Orat ut credentes perseverent; ergo Deus donat perseverantiam. Quam Cypriani & Augustini doctrinam saluberrimam, de omnibus omnino bonis operibus pro quibus Ecclesia pie & humiliter & utiliter preces fundit, similiter locum habere confiteri debet, quisquis pro eis regandum Deum antequam dederit, & gratias ei agendas, postquam dederit, confiteretur. Denique omnem actionem nostram bonam quantumcumque minimam complectitur id quod ad

*Lib. de dono
pers. cap. 6.*

Bonifacium dicit: Si studium quisque ut pro alijs habeat, Deus dat, ut pro seipso habeat, quis alius

*Ibid. citatur
ab August.*

Ibid.

Ibid.

*Lib. 2. ad
Bonif. c. 9.*

est daturus? Quae cum ita sint, nihil in scripturis factum homini à Domino Deo video inlevi propter probandum liberum arbitrium; quod non invenitur vel dari ab eius bonitate, vel posci propter adorationem gratiae demonstrandum. Et statim iterum: Sic itaque Dei gratia cogitur, ut ab initio bona mentationis, usque in finem consummationis qui glorietur, in Domino glorietur. Quia sicut nemo potest inchoare sine Domino, sic nemo perficere sine Domino. Omnem omnino bonam actionem nostram quantumcumque minimam complectitur quod etiam ex Cypriano Dominicam orationem exponente, ac totum quod recte vivimus, quodq; lex dicit à Domino Deo precibus imperandum declarante, docuisset nec praestitum bonum, nec fluidam virtutis, nec mentes bonas sine gratia Dei impere & esse in hominibus, usque adeo nec ad istud quod lex dicit, non adorandum idolum, non machandum, non homicidium perpetrandum atque haesumodi, Christianorum atque iustorum sufficiens voluntates, qui suam infirmitatem quotidiana oratione humiliter confitentur; tandem etiam de illis qui nondum Christo crediderunt, adiecit, ut per orationem nihil à Dei gratia exceptum esse monstraret: Gratias ergo non solum pro volentibus, verum etiam pro repugnantibus & oppugnantibus. Quid ergo petimus, nisi ut fiant ex volentibus volentes, ex repugnantibus resistentibus, ex oppugnantibus amantes? A quo nisi ab illo, de quo scriptum est; Praeparatur voluntas à Deo? Et doctrinae istius certitudinem & amplitudinem omnibus commendans qui Christiani & Catholici esse cupiunt universalissima generalitate subjungit: DISCANT ERGO ESSE CATHOLICI, QUI DEDIGNANTUR SI QUID MALI NON FACIUNT, ET SI QUID BONI FACIUNT, NON IN SEIPSIS SED IN DOMINO GLORIARI.

Quae quamvis alijs innumeris testimonijs comprobari potuissent, haec tamen cuius Christiano, pioque lectori arbitror, sufficiant, ut intelligat in Catholica doctrina totiusque Ecclesiae professione nihil esse certius quam id quod tanta securitate & firmitate, & asseverandi constantia, in omnibus adversus hostes gratiae scriptis Augustinus docet, nullum propositum bonum, nullum studium virtutis, nullum opus bonum, nullum voluntatis motum bonum in hominibus, sive non credentibus sive credentibus, sive Paganis sive Christianis, sive catechumenis sive baptizatis, sive iniustis sive iustis esse posse, quem non per suam gratiam Deus misericorditer largitur. Nec per quamlibet gratiam, sed illam, quae quotidianis precibus à Christianis, baptizatis, iustisque poscitur & occultis sancti Spiritus inspiratione tribuitur. Quod tanto verborum pondere, sententiarumque claritate ac densitate, tanta fidei Catholicae tenentis sollicitudine per universa sua monumenta praesertim, ac docuit, ut qui necdum hanc doctrinam sinceritatem agnoscere possint aut volunt, sub documento satis ostendant, quantum in moribus humanis valeat, eod quomquam progressum esse, unde redire non liceat, quamvis

*Lib. 2. ad
Bonif. c. 9.*

manere non liceat. Docet enim ut singula ^A precepta impleantur dicendum esse. *Da quod nobis; docet ad victoriam tentationum obtinendam non sufficere liberum arbitrium, nisi in oratione concedatur oranti: docet quid quid iubetur, etiam esse ut impleatur: docet, nihil in scripturis sanctis iuberi, quod non inueniatur a Dei bonitate dari vel posse ad adiutorium gratia demonstrandum: docet nullum prorsus sine cogitando, sine volendo & amando, sine agendo nos facere bonum, nisi inspiratione bona voluntatis ac operis, quæ orando petitur, concedatur: Docet nihil iurare quod monemus, docemus, hortamur; increpamus, nisi Deus iras nos exaudiat: Docet, orandum ut quando non agimus, accipiamus agere eo quod nihil habituri sumus quod non accipiamus: docet omnia que ad bonos mores pertinent esse possenda; totum esse dandum Deo, ut humiliter petitionibus ipsius pietate prestatetur: docet & ipsum non discedere à Deo, diuidum esse à Deo: Et per hoc dicitur esse eis qui Catholici esse volunt, ut si quid mali non faciunt, & si quid boni faciunt, non in seipsis, sed in Domino gloriantur. Hanc denique gratiam, quæ contra tentationes concupiscentiæ, incontinentiæ, insipientiæ, inobedienciæ, iracundiæ, omniaque quæ vel vetantur, vel iubentur implenda, postulat, esse illam, quam Catholici constantur & Pelagius fallaciter in iudicio Palastino confessus est singulis actibus necessariam. Quæ si paulo diligentius attenderent recentiores aliqui, non ita exorbitarent à tramite veritatis, ut solis philosophiæ principis in re tanta nixi, gratias habituales fingerent ad opera multa bona posse sufficere. Et egregie se munitos aduersus Pelagianam heresim putant, quod non sine influxu habitus gratiæ tales operationes voluntari tribuant. Quasi verò vel ullum indicium sit in omnibus Augustini vel Pelagii scriptis, quod de habituum adiutorii disputatum sit,*

vel habituales gratias Pelagiani ac Massilienses abiecerint, vel ita delitaverint ut negarent habitus voluntatis in opus voluntatis influere: vel denique quasi iusti, baptismoque sanctificati (de quorum orationibus pro se factis tum oratio Dominica, tum Augustini & Cypriani producta testimonia pene universa procedunt) gratiam habituales qua donati sunt, tot precibus & gemitibus precant. Commenta sunt ista hominum suas opiniones quoquo modo defendentium; qui divina gratiæ sinceritatem potius humani ingenii subtilitate, quam Ecclesiasticæ, ut oportebat, traditione discere ac docere voluerunt. Est enim apertissimum, gratiam istam tum suavitatis, tum inspirationis quæ orando petitur, esse actualem, quam Deus iustus tunc quando agendum præceptumque implendum est, iuxta profundissimi sui consilii arcanum donat orantibus aut negat, sicut placet, cui nihil iniuste placet. Nam ut Augustinus aduersus omnino similem Pelagianorum tergiversationem, naturam, peccati remissionem, & legis scientiam, tanquam Dei gratiam proferentium notat, iustus orans Da quod iubes; Fiat voluntas tua; Ne nos inducas in tentationem; non ut, que id orat, inquit, ut homo sit quod est natura; neque id orat ut habeat liberum arbitrium; quod iam accipit, cum creatur ipsa natura: neque orat remissionem peccatorum aut habituales gratiam, quia hoc superius dicitur. Dimite nobis debita nostra: neque orat ut accipiat mandatum, si enim in tentatione desecrit hoc facit, quod est contra mandatum. Orat ergo ut non peccet, hoc est ut quid faciat mali, quod vetatur, vel bonum faciat quod iubetur. Ut proinde rectissime firmissimæque pro actuali & nondum data gratia cum Augustino concludatur: Ipsa igitur oratio clarissima est gratiæ testificatio.

Epist. 95. ad Innocent. Vide omnino similes locum lib. de gest. Pelag. cap. 9. & epist. 107. ad Valerium.

CAPVT XVIII.

Eandem doctrinam Romani Pontifices tradunt, & Ecclesia tota profitetur.

Nec Augustini duntaxat, sed & Pontificum Romanorum & Conciliorum Ecclesiæ veritatem suo calculo comprobantium, mens eadem omnino eademque doctrina est. Vnus Pontificum erit inquit omnia, sanctus Innocentius qui tempore conflictus istius cum inimicis gratiæ & vixit & scripsit, & Ecclesiasticis Conciliis Carthaginensi atque Milevitano respondens scripsit. Tota enim epistola utraque Synodalis adiutorium Dei actuale ad nostros singulos actus necessarium esse tantâ inculcat acrimoniâ & evidentia, ut vel tardissimos de somno excitare, clausisque oculis lumen istius veritatis inferre posse videatur. Nam in primis, quid

spirat aliud quod iterum iterumque incolcat, illam gratiam, adiutorium, remedium esse quotidianum, quod Pelagius & Celestius oppugnabant? Nec illum considerant cuius quotidie gratiam consequuntur. Et, Quid tam iniquum potest esse, tam barbarum, tam totius religionis ignarum, tam Christianis mentibus inimicum, quam huic te negare debere, quicquid in quotidiana gratia consequeris? Et, Cui potes debere quod vivis, quomodo te non putas illi debere quod taliter vivis? Et, Adiutorio quotidiano nos egere negare non possumus. Et: Quotidiana prestat ille remedia. Et: Quis rogo tantis illorum peccatorum error obcecatur, ut si nullam gratiam sentiunt, quia nec digni sunt, nec merentur, nec de alijs considerant, quid quotidie singulis gratia divina largitur. Quid aliud spirat quod plus

Epist. Innocent. ad Concil. Carthag. est apud August. 91.